

Posudek na bakalářskou práci Petra Urbana

Trumanova doktrína: Řecko a Turecko

Vedení či spíše „vedení“ práce Petra Urbana nebylo jednoduchým procesem: Dva týdny před termínem odevzdání jsem od něj dostal šest stránek (a to nejspíš jen proto, že měl onoho dne prezentovat cca. 10 stránek v mém bakalářském semináři) – a potom už nic více... Mé obavy, jak to celé dopadne, nicméně nakonec vystřídala určitá úleva, protože kolega Urban svou práci přeci jen dopsal, a to ve formě, již lze označit za akceptovatelnou...

Autor sleduje nejprve americkou cestu k vyhlášení Trumanovy doktríny s důrazem na krizi v tureckých úžinách v roce 1946 a poté realizaci doktríny v obou zemích. Dospívá k celkem očekávanému závěru, podle nějž moralistní étos byl důležitý zejména pro domácí politickou scénu a veřejné mínění, zatímco samotná realizace prezidentovy proklamace byla spíše příkladem realpolitiky, jakkoli ve dvou odlišných provedeních.

Pokud se týká zdrojů, s nimiž autor pracoval, pak byly překvapivě nedostatečné zejména v první části: Jakkoli *The United States and the Origins of the Cold War* Johna Lewise Gaddise patří i po čtyřiceti letech k tomu nejlepšímu, co bylo na toto téma napsáno, bylo by vhodné sáhnout i po dalších pracích – kupř. z pera Melvyna Lefflera, Michaela Hogana, Marca Trachtenberga nebo z českých prací Petra Luňáka či Karla Durmana. V pasážích o aplikaci Trumanovy doktríny v Řecku a Turecku již lze označit množství autorem použité odborné literatury za dostatečné. Je jistě chvályhodné, že autor některé důležité dokumenty vyhledal v internetových databázích a rovněž v základní dokumentární edici americké zahraniční politiky *Foreign Relations of the United States*. Tuto svou snahu však zároveň poněkud devalvoval označením této edice za „sborníky“ (s. 4). V základních heuristických kategoriích a termínech Petr Urban očividně nemá jasno, což se projevuje v rozdělení „Použité literatury“ na „Tištěné publikace“, „Publikace získané prostřednictvím elektronické databáze“ a nakonec „Primární literaturu“ – kam ovšem zařadil dokumenty dostupné „on-line“. (Těmto záležitostem by bylo zřejmě vhodné věnovat větší pozornost jak v metodologickém, tak nejspíš ještě i v bakalářském semináři.) O proklamované metodologii práce jsme se v příslušné pasáži nedozvěděli vůbec nic.

V práci se bohužel vyskytuje řada věcných chyb: Winston Churchill při svém projevu ve Fultonu v březnu 1946 nepředpovídal spuštění „železné opony“ napříč Evropou, což prý „v té době americká veřejnost ještě odmítala přijmout“ (s. 7). Britský premiér ve skutečnosti konstatoval, že ze sovětské iniciativy železná opona již na kontinent dosedla. Naopak americká veřejnost odmítala přijmout jednak expremiérovu implicitní výzvu k tvrdšímu

postoji k SSSR a také jeho volání po obnovení zvláštního vztahu mezi Británií a Spojenými státy. Dean Acheson nebyl v srpnu 1946 „zastupujícím ministrem zahraničních věcí“ (s. 9), nýbrž ministrovým náměstkem. „Válečnou loď“ Missouri, která v dubnu 1946 připlula do Turecka, by bylo vhodné označit správně jako bitevní loď (s. 30). Smysl nedává ani následující tvrzení: „Němci místo plánovaného útoku na Sovětský svaz v létě 1941 dobývali Balkán a ztratili tak taktickou výhodu.“ (s. 15) Znamená to tedy, že v létě 1941 na Sovětský svaz nezaútočili? V Závěru autor vysvětluje Stalinovu výzvu Bělehradu a Sofii k ukončení řeckého povstání z února 1948 jako doklad toho, že sovětský diktátor respektoval „cynické rozdělení sfér zájmu podle ‘procentové dohody’ s Churchillem“. Při hodnocení Stalinovy politiky vůči Řecku si však s touto „populární“ epizodou nelze vystačit. Řeckým komunistům dlouho plynula přes Bulharsko dolarová pomoc z Moskvy, která v průběhu roku 1947 podporovala rovněž jugoslávské dodávky zbraní řeckým povstalcům, a schválila dokonce „operaci Limnes“, jejímž cílem bylo dobýt Soluň. K obratu došlo právě až na přelomu roku 1947-48, avšak Stalin tehdy pouze demonstroval svůj oportunismus, když se jeho zájem v souvislosti s Marshallovým plánem a dramatickým vývojem německé otázky přesunul primárně zpět do nitra kontinentu. A konečně autorův závěr, že „se máme ... co poučit“ z odkazu Trumanovy doktríny i dnes, „kdy je Řecko opět zmítáno ekonomickými křečemi a Turecko tvoří most mezi Spojenými státy a turbulentními zeměmi Blízkého východu“ (s. 33-34), mi připadá přinejmenším jako poněkud křečovitá aktualizace.

Nejsmutnější kapitolou celé práce je ovšem autorovo nakládání s českým jazykem, a to jak po stylistické, tak po gramatické stránce. V textu lze nalézt následující podivné formulace: „Kennanův telegram udeřil ve Spojených státech správnou strunu.“ (s. 8); „...Americká (sic) pomoc by se svou velikostí dostala do iniciativy...“ (s. 18); „...Turecku začal vyhrožovat Sovětský svaz v poválečné euforii...“ (s. 29); „...ekonomika byla plná nedostatku zboží, černého trhu...“ (s. 29); „Mise téměř neobnášela ekonomickou stránku...“ (s. 30). Pokud autor použije termín v cizím jazyce, pak je třeba zvolit také správný tvar, což není případ následující formulace: „Vážné prozření ministerstvu připravil Stalin svým veřejným vystoupením v *Bolšoj Těatr* v Moskvě 9. února 1946.“ (s. 7)

Autor má dále zásadní zmatek v psaní velkých písmen, kde se drží spíše pravidel angličtiny (Spojené Státy, Turecké úžiny, Sovětská zahraniční politika, Sovětské jednání, Britská ambasáda, Albánské území, Řecké hospodářství, Athénská vláda, Americká pomoc, Američtí vojáci, Athénské úřady...). Dalšími jazykovými prohřešky jsou chybějící slova, vyšínuté vazby, časté chyby v interpunkci (zvláště neuzavírání vložených vedlejších vět čárkou), a dokonce i chyby ve shodě podmětu s přísudkem. Katastrofální je v tomto směru

následující věta na s. 17: „... ve světle sovětského expanzionismu v severním Iránu (sic), východním Německu, v Koreji, se Spojené státy rozhodli (sic) sami (sic) převzít iniciativu v zadržování komunismu v Řecku.“

Text Petra Urbana splňuje základní nároky kladené na bakalářské práce. Zároveň však musím bohužel konstatovat, že je jeho práce napsána velmi ledabyly. Sice ji doporučuji k obhajobě, ale nemohu navrhnout hodnocení lepší než známkou *dobře* – v případě vynikajícího výkonu při obhajobě snad s možností vylepšení na známku *velmi dobře*.

V Praze dne 14. 6. 2012

PhDr. Vít Smetana, Ph.D.
Vedoucí práce